

Управління культури та взаємозв'язків з громадськістю
Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Обласна універсальна
наукова бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

Символи, що єднають націю:
(до 25-річчя затвердження державної символіки)

(Бібліографічний список літератури)

З утвердженням незалежності Україна відновила свої державні символи: прапор, герб і гімн. Держава повернула свої святині, які є невіддільними від становлення українського етносу й нації та подальшого їх розвитку в XXI столітті.

Національна символіка виконує історично важливу функцію консолідації нації в єдину етнографічну, культурно-історичну спільноту, об'єднання споконвічних українських земель в єдину суверенну державу.

Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка пропонує бібліографічний список літератури, який адресовано широкому читацькому загалу.

Детальну інформацію можна отримати за адресою:

18000 м. Черкаси

вул. Байди-Вишневецького, 8

контактний телефон: 37-05-01

електронна адреса: ounb@library.ck.ua

Державна символіка України

Державна символіка – це зовнішня атрибутика країни у формі знаків, символів, кольорів тощо, яка репрезентує національно-державницьку ідею. Основними атрибутами державності є герб, гімн та прапор.

Малий словник історії України / В. Смолій,
С. Кульчицький, О. Майборода [та ін.]. – Київ, 1997. –
С. 130–131.

Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.

Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюється законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Конституція України / Верховна Рада
України. – Офіц. вид. – Київ, 2015. – Ст. 20.

1. Про внесення змін до статті 338 Кримінального кодексу України щодо посилення кримінальної відповідальності за поругу над державними символами України : закон України від 4 черв. 2009 р. № 1441–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 42. – Ст. 632.

2. Про державні символи України : постанова Верховної Ради України від 3 верес. 1996 р. № 347 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 45. – Ст. 241.

* * *

3. Герасименко, В. Витоки та правила вживання державної символіки України / Герасименко В. // Освіта. – 1996. – 21 серп. (№ 43/44). – С. 4–5.

4. Мандрика, М. Державні символи України : [Герб, Прапор, Герб війська Запорізького (18 ст.), Герб Галицько-Волинського князівства, Герб Карпатської України] / Мандрика М. // Наука і суспільство. – 2002. – № 5/6. – С. 20–25.

5. Національна символіка незалежної України : метод. рек. для викл. і студ. / упоряд. М. І. Бушин [та ін.]. – Черкаси, 2001. – 48 с.

6. Новак, І. Дотримання протокольних норм використання державної символіки в Україні / І. Новак // Людина і політика. – 2003. – № 3. – С. 115–119. – (Дипломатичний протокол).

7. Савчук, Ю. Державні символи Батьківщини : [прапор, герби, гімн] / Савчук Ю. // Світогляд. – 2007. – № 1. – С. 4–10.

8. Сергійчук, В. Золотий лев : [нац. символіка України] / Сергійчук В. // Наука і суспільство. – 1990. – № 7. – С. 42–43.

9. Сергійчук, В. Козак із самопалом : нац. символіка України / Сергійчук В. // Наука і суспільство. – 1990. – № 8. – С. 46–48.

10. Сергійчук, В. І. Національна символіка України : наук.-худож. кн. для серед. та ст. шк. віку / Сергійчук В. – Київ : Веселка, 1992. – 106 с.

11. Совінська, Н. Українська національна символіка в контексті історичної правди / Совінська Н. // Психологія і суспільство. – 2003. – № 2. – С. 4–11.

12. Стецюк, П. Державні символи України : конституційно-правова характеристика / Стецюк П. // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – № 6. – С. 103–115.

13. Філіпчук, С. Українська національна символіка / Філіпчук С. // Образотворче мистецтво. – 1991. – № 3. – С. 31–32.

* * *

14. Державні символи України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

Державний Прапор, Державний Герб, Державний Гімн.

15. Державні символи України [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України : офіц. портал. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

16. Наші символи [Електронний ресурс] // Рідна Україна : сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.ridnaukraina.com/view.aspx?tupe=nevssland=1snid=262sid=130> (дата звернення: 22.03.2017). – Назва з екрана.

17. Державні символи України [Електронний ресурс] // Інститут Україніки : міжнар. громад. орг. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.ukrainica.org.ua/ukr/symbols> (дата звернення: 22.03.2017). – Назва з екрана.

Герб

Великий Державний Герб України встановлюється з урахуванням малого Державного Герба України та герба Війська Запорізького законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Головним елементом великого Державного Герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого (малий Державний Герб України).

Конституція України / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ, 2015. – Ст. 20.

18. Про Державний герб України : постанова Верховної Ради України від 19 лют. 1992 р № 2137 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 40. – Ст. 592.

19. Державний Герб України : (кольорове та чорно-біле зображення. Схематичне зображення Державного герба України) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 40. – Дод.: 3–4 с. обкл.

* * *

20. Бєлов, О. Герб України – які ідеї він містить у собі? : [походження тризуба як «Знака Княжої Держави Володимира Великого»] / Олександр Бєлов, Георгій Шаповалов // Інформ.-аналіт. тижневик «Дзеркало тижня. Україна». – 2012. – 3-9 берез. (№ 8). – С. 15.

21. Бєлов, О. Герб України – символ віри й надії / О. Бєлов, Г. Шаповалов // Урядовий кур'єр. – 2007. – 5 квіт. (№ 61). – С. 14.

22. Те саме // Шкільна бібліотека. – 2007. – № 6. – С. 9–11.

23. Болотенюк, С. Тризуб – символ світогляду українців / С. Болотенюк // Мандрівець. – 2009. – № 5. – С. 4–12.

24. Вовканич, С. Семіотика і семантика тризуба : інформаційна візія / Степан Вовканич // Вісник Національної Академії наук. – 2006. – № 8. – С. 59–69.

25. Дмитрієнко, М. Великий герб держави : [історія і сучасність] / Марія Дмитрієнко // Культура і життя. – 2009. – 18-24 верес. (№ 37). – С. 1, 9; 25 верес.-1 жовт. (№ 38). – С. 15–18.

26. Зворигіна, Н. Тризуб-символ України на всі часи : запорізькі історики обгрунтували духовний зміст Герба України / Зворигіна Н. // Урядовий кур'єр. – 2011. – 19 трав. (№ 89). – С. 6.

27. Ерцен-Глерон, В. Про Великий герб України / Віктор фон Ерцен-Глерон // Культура і життя. – 2015. – 13-19 лют. (№ 7). – С. 11–13.

28. Луців, А. Г. Державний герб України : (домисли і дійсність) / Луців А. Г. – Тернопіль, 2003. – 32 с.

29. Махінчук, Н. Енергетика герба – енергетика народу / Н. Махінчук // Наука і суспільство. – 2008. – № 5/6. – С. 11–12.

30. Палій, А.–В. Тризуб – символ розвитку духовності людства / Анна–Віталія Палій // Дзвін. – 2017. – № 2. – С. 154–163.

31. Савчук, М. Великий державний Герб – символ соборності України / Савчук М. // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2000. – Жовт. (№ 39). – С. 1–2.

32. Сироїд, К. Тризуб, або таїни давніх міфів / К. Сироїд // Освіта України. – 2003. – 27 трав. (№ 38). – С. 12.

33. Яценко, Б. Загадки тризуба : (укр. державна символіка) / Яценко Б. // Визвольний шлях. – 1996. – № 4. – С. 476–479.

* * *

34. Герб України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: uk.wikipedia.org (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

35. Державний Герб України [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті : офіц. веб-сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: www.memory.gov.ua/publication/derzhavnii-gerb-ukraini (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

Прапор

Державний Прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Конституція України / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ, 2015. – Ст. 20.

36. Про Державний прапор України : постанова Верховної Ради України від 28 січ. 1992 р. № 2067 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 19. – Ст. 257.

37. Про День Державного Прапора України : указ Президента України від 23 серп. 2004 р. № 987 : (зі змінами, внесеними Указом Президента України від 7 серп. 2009 р. № 602) // Офіційний вісник України. – 2004. – № 35. – Ст. 42–43.

38. Баленок, В. С. Прапор правди і добра в Україні : (історія держ. прапора) / Баленок В. С. // Вибір. – 1995. – № 1. – С. 108–115.

39. День Державного прапора України // Наука і суспільство. – 2009. – № 7/8. – [2-га с. обкл.], 22–25.

40. Державний прапор України – святиня народу : рек. бібліогр. матеріал для проведення першого уроку в загальноосвіт. навч. закл. України // Освіта України. – 2008. – 15 серп. (№ 61/62). – С. 29.

41. Кольори, що дають надію : до Дня Державного прапора України [23 серпня] // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2005. – № 3. – С. 68–76. – Бібліогр.: с. 75–76.

42. Те саме // Знаменні дати. 2007 : календар. – Київ, 2007. – С. 168–173. – Бібліогр.: с. 173.

43. Мостовий, В. «Скільки в ньому неба і сонця!» : [історія встановлення Держ. прапора] / Володимир Мостовий // Інформ.-аналіт. тижневик «Дзеркало тижня. Україна». – 2013. – 23–30 серп. (№ 30). – С. 10.

44. Новак, І. Етикет державного прапора / Новак І. [та ін.] // Людина і політика. – 2001. – № 2. – С. 97–102.

45. Прапор над столицею : 23 серпня – День національного прапора України / підгот. Л. Ільєнко // Слово Просвіти. – 2006. – 24-30 серп. (Число 34). – С. 8.

46. Сергійчук, В. Жовто-блакитний прапор : нац. символіка України / Сергійчук В. // Наука і суспільство. – 1990. – № 9. – С. 46–47.

47. Філіпчук, Н. Люди скандували : «Пра-пор!» : з історії сучасного укр. держ. прапора та гімну / Н. Філіпчук // Голос України. – 2008. – 29 січ. (№ 16). – С. 9.

48. Шестаков, А. Шлях двох кольорів синього і жовтого : [історія укр. прапора] / Андрій Шестаков // Україна. – 2008. – № 11. – С. 58–60.

49. Щур, Р. Праобраз української державної символіки – синьо-жовтий прапор / Щур Р. // Історія в школі. – 2000. – № 1. – С. 36.

50. Прапор України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: uk.wikipedia.org (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

51. Державний прапор України [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті : офіц. веб-сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: www.memory.gov.ua/publication/derzhavni-prapor-ukraini (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

Символи регіонів України

52. Гречило, А. Б. Сучасні символи областей України / Андрій Гречило ; Укр. геральд. т-во, Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – Київ [та ін.] : [б.в.], 2008. – 48 с. : іл.

53. Гречило, А. Б. Українська міська геральдика / Гречило А. Б. – Київ ; Львів : УГТ, 1998. – 192 с.

54. Гречило, А. Б. Герби та прапори міст і сіл України : у 2 ч. Ч. 1 / Гречило А. Б. – Львів, 2004. – 120 с.

55. Гречило, А. Б. Герби міст України (XIV–I пол. XX ст.) / А. Б. Гречило. – Київ, 2001. – 400 с.

Гімн

Державний Гімн України – національний гімн на музику М. Вербицького із словами, затвердженими законом, що приймаються не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Конституція України / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ, 2015. – Ст. 20.

56. Про Державний Гімн України : закон України від 6 берез. 2003 р. № 602-IV // Урядовий кур'єр. – 2003. – 27 берез. (№ 57). – С. 1.

57. Те саме // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – Ст. 163.

58. Про Державний Гімн України : указ Президії Верховної Ради України від 15 січ. 1992 р. № 2042 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 17. – Ст. 217.

* * *

59. Багацька, Л. Тернистий шлях славня : державному гімну України минає 150 років / Любов Багацька // Літературна Україна. – 2012. – 23 серп. (№ 32). – С. 1–2.

60. Гімн // Енциклопедія Українознавства : в 11 т. : словник. частина / Наук. т-во ім. Шевченка ; голов. ред. В. Кубійович. – Перевид. в Україні. – Київ, 1993. – Т. 1. – С. 381.

61. Гімн // Україна : енцикл. словник / авт.-упоряд. О. М. Сліпушко. – Київ, 2008. – С. 102.

62. Гімн // Українська Літературна Енциклопедія : в 5 т. / редкол. : Дзевєрін І. О. (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 1988. – Т. 1. – С. 422.

63. Дорош, Є. Автором гімну вважали Шевченка : [історія створення гімну України] / Євген Дорош // Пенсійний кур'єр. – 2017. – 20 січ. (№ 3). – С. 9.

64. Державний гімн України : попул. іст. нарис / [упоряд. М. П. Линник та ін.]. – Київ : Муз. Україна, 2006. – 55 с. : іл., портр., ноти.

65. Єгорова, І. Як «зустрілися» наддніпрянець і галичанин : [перше док. свідчення викон. пісні «Ще не вмерла України!】 / Єгорова І. // День. – 2005. – 10 берез. (№ 41). – С. 7.

66. Історія створення гімну України / підгот. за інтернет-джерелами // Казна України. – 2015. – № 1. – С. 3.

67. Кирчів, Р. Духовний гімн України / Р. Кирчів // Дзвін. – 2010. – № 1. – С. 111–114.

68. Максим'юк, С. «Ще не вмерла України» в звукозаписах : (історія створення гімну) / Максим'юк С. // Слово і час. – 1998. – № 6. – С. 72–75

68. ¹ Те саме // Дзвін. – 1998. – № 2. – С. 116–121.

69. Маляренко, В. Про Державний Гімн України / В. Маляренко // Голос України. – 2010. – 4 верес. (№ 164). – С. 12.

70. Мокренко, А. Гімн як доказ : [про ставлення до Державного Гімну] / А. Мокренко // Урок української. – 2003. – № 3. – С. 55–56.

71. Погребенник, Ф. Героїчна і трагічна доля українського славня / Погребенник Ф. // Історичний календар'97 / упоряд. А. Денисенко, В. Туркевич. – Київ, 1996. – С. 7.

72. Погребенник, Ф. «Ще не вмерла України» : історія забороненої пісні / Ф. Погребенник // Літературна Україна. – 1990. – 30 серп. (№ 35). – С. 3.

73. Символ національної і державної величі : [історія укр. нац. піснетворення, зокрема, Держ. гімну України «Ще не вмерла України»] // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2012. – № 1. – С. 44–53. – Бібліогр.: с. 51–53.

74. Шпак, В. Пісенний символ України : [укр. гімн] / Шпак В. // Урядовий кур'єр. – 2012. – 7 верес. (№ 161). – С. 1, 7.

75. Що таке Гімн // Позакласний час. – 2009. – № 11/12. – С. 119–126.

* * *

76. Автограф пісні «Ще не вмерла України», написаної М. Вербицьким для голосу в супроводі гітари ; Національний академічний народний хор ім. Г. Верьовки виконує Державний Гімн України ; обкладинка партитури Державного Гімну України для духового оркестру. Київ, вид-во «Музична Україна», 1993 р. ; видання Державного Гімну України для мішаного хору в супроводі фортепіано, 2003 р. ; Державний Гімн України : ноти [ряд фотогр.] // Державний гімн України : попул. іст. нарис / [упоряд. М. П. Линник та ін.]. – Київ, 2006. – С. 24–25, 44–49.

77. Вербицький, М. М. Державний гімн України : для мішаного хору в супроводі ф-но. Клавір / [музика М. Вербицького ; слова П. Чубинського ; муз. редакція М. Скорика, Є. Станковича]. – Київ : Муз. Україна, 2003. – С. 7 : іл.

78. Державний гімн України : надрукований гімн України з нотами : музика М. Вербицького (муз. редакція М. Скорика та Є. Станковича), сл. П. Чубинського // Музика. – 2004. – № 1/2. – С. 5–17. – (Музика).

* * *

79. Гімн України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/ (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

80. Державний Гімн України [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті : офіц. веб-сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: www.memory.gov.ua/publication/derzhavnii-gimn-ukraini (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

Павло Чубинський – автор слів гімну

81. Гриценко, Н. «Людей і правду він любив» : життя і творчість Павла Чубинського / Н. Гриценко // Дивослово. – 2009. – № 1. – С. 15–17.

82. Зиль, А. Енциклопедист народного життя : до 170-річчя від дня народж. П. П. Чубинського [автора тексту укр. гімну «Ще не вмерла України»] / А. Зиль // Сільські вісті. – 2009. – 23 січ. (№ 7). – С. 1, 5.

83. Коляда, І. Науково-культурницька та громадська діяльність П. П. Чубинського : (за матеріалами спогадів сучасників) / Ігор Коляда // Краєзнавство. – 2012. – № 1. – С. 66–73. – Бібліогр.: с. 72–73.

84. Наука про Україну : до 175-річчя від дня народж. П. П. Чубинського (1839-1884) : [автора слів Гімну України «Ще не вмерла України»] // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2014. – № 1. – С. 70–81. – Бібліогр.: с. 78–81.

85. Чередниченко, Д. Безсмертне слово поета як основа народної пісні і державного гімну України : [до 165-річчя від дня народж. П. Чубинського] / Чередниченко Д. // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 1. – С. 18–21.

86. Чередниченко, Д. С. Павло Чубинський / Д. С. Чередниченко. – Київ : Альтернативи, 2005. – 374 с. : іл.

87. Чубинський, П. «Ще не вмерла Україна» / П. Чубинський. – Київ : Обереги, 1991. – 14 с.

88. Шип, Н. А. П. П. Чубинський з любов'ю до України / Н. А. Шип // Вісник Черкаського державного університету ім. Богдана Хмельницького. Сер. Соціально-гуманітарні науки. – 1997. – Вип. 2. – С. 24–32.

89. Шпак, В. Його дослідження стали улюбленими книжками Лесі Українки : 175 р. тому народився автор Гімну нашої держави Павло Чубинський / Віктор Шпак // Урядовий кур'єр. – 2014. – 28 січ. (№ 16). – С. 8.

90. Шпак, В. Павло Чубинський. Забута доля / Віктор Шпак // Урядовий кур'єр. – 2006. – 23 верес. (№ 178). – С. 10.

Михайло Вербицький – автор музики державного гімну

91. Гаврилюк, Ю. Михайло Вербицький – біографія вписана в краєвид надсянських сіл : [до 200-річчя з дня народж. укр. композитора (1815-1870)] / Юрій Гаврилюк // Над Бугом і Нарвою. – 2015. – № 2. – С. 15–22 : фот.

92. Гребенникова, Е. 195 лет отцу нашего гимна Вербицкому / Е. Гребенникова // Сегодня. – 2010. – 4 марта (№ 49). – С. 21.

93. Захарчук, О. Провісник відродження : до 200-річчя від дня народж. Михайла Вербицького / Оксана Захарчук // Дзвін. – 2015. – № 4/5. – С. 114–116.

94. Карпенко, О. Життя і Віра автора українського гімну : [М. Вербицького] / Олександр Карпенко // Інформ.-аналіт. тижневик «Дзеркало тижня. Україна». – 2015. – 7-13 берез. (№ 8). – С. 13.

95. «Піонер галицької музики» : до 200-річчя від дня народж. М. Вербицького (1815-1870) : [укр. композитора, громад. діяча] / підгот. О. Бохан // Дати і події, 2015, перше півріччя : календар знамен. дат. – Київ, 2014. – № 1. – С. 71–75. – Бібліогр.: с. 75.

96. Сікорський, П. Священик, композитор, патріот : Михайло Вербицький вписав своє ім'я в Пантеон української слави на віки як автор музики нині Держ. гімну України «Ще не вмерла Україна» / Петро Сікорський // Слово Просвіти. – 2015. – 5-11 берез. (Число 9). – С. 11.

Сценарії

97. День Державного прапора України : [сценарій] // Позакласний час. – 2014. – № 7. – С. 60–61.

98. Державні символи України : [сценарій] // Позакласний час. – 2014. – № 7. – С. 83–86.

99. Кошовенко, В. В. Пісня, приречена на безсмертя : [сценарій, присвячений держ. символам України – гімну «Ще не вмерла Україна»] / Кошовенко В. В. // Позакласний час. – 2007. – № 5. – С. 35–38.

100. Михайлова, Л. Д. Українська держава та її національна символіка : [сценарій] / Л. Д. Михайлова, І. М. Кошель // Позакласний час. – 2009. – № 11/12. – С. 3–11.

101. Яковишина, В. Наш стяг у золоті й блакиті : [сценарій до Дня Державного прапора України] / В. Яковишина // Позакласний час. – 2011. – № 7. – С. 104–105.

Вірші

102. Крищенко, В. Прапор України : [вірш] / В. Крищенко // Дивослово. – 2010. – № 8. – 2-га с. обкл.

103. Петлюра, Л. Прапор [вірш] / Л. Петлюра // Українська культура. – 1996. – № 11. – С. 2.

* * *

104. Вірші про Державні символи України [Електронний ресурс] // З думкою про учня... : перс. сайт Кодоли В. І. – Режим доступу: valyakodola.com.ua (дата звернення: 21.03.2017). – Назва з екрана.

105. Загадки про Герб, Гімн, Прапор, Конституцію [Електронний ресурс] // Вчитель вчителю, учням та батькам : [сайт]. – Режим доступу: teacher.at.ua (дата звернення: 21.03.2017). – Назва з екрана.

Символіка Черкащини

106. Артеменко, І. Чи треба ще якийсь символ козацьким Черкасам? : [з історії герба м. Черкаси] / Ігор Артеменко // Козацький край. – 2012. – 22 січ. (№ 2). – С. 2.

107. Герб і прапор Черкаської області // Геральдичні символи міста Черкаси та Черкаської області : краєзнавча розвідка для учнів 7–9 кл. – Черкаси, 2010. – Вип. 1. – С. 6–19.

108. Герби Черкащини // Історія Шевченкового краю 1939–2002 рр. : навч. посіб. з історії Черкащини / М. І. Бушин, Н. В. Гудачкова, В. М. Лазуренко [та ін.]. – Черкаси, 2003. – С. 197–203.

109. Національна символіка незалежної України. Символіка Черкаського краю // Історія Шевченкового краю 1939–2002 рр. : навч. посіб. з історії Черкащини / М. І. Бушин, Н. В. Гудачкова, В. М. Лазуренко [та ін.]. – Черкаси, 2003. – С. 196–225.

110. Опис символів Черкащини // Рада : зб. матеріалів. Трав.–черв. 2003 р. – Черкаси, 2003. – С. 52–55.

111. Під знаком козацької слави : [герб і прапор Черкас. обл.] // Урядовий кур'єр. – 2011. – 29 квіт. (№ 78). – С. 8.

112. Славень Черкас : [гімн міста] // Черкаси в призмі часу : альбом / авт.-упоряд. І. Прилуцька. – Київ, 2007. – 77 с.

113. Те саме // Місто. – 2006. – 13 груд. (№ 53). – С. 4.

114. Символи Черкащини // Рада. Депутатські будні : досвід, проблеми, пошуки : зб. матеріалів. – Черкаси, 2003. – С. 52–55.

115. Черкаська область. Сучасний герб // Паспорт / [авт. текстів І. Криштопа]. – [Б. м.], 2008. – С. 105.

* * *

116. Герб Черкас [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

117. Герб Черкаської області [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

118. Прапор Черкас [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

119. Прапор Черкаської області [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 23.03.2017). – Назва з екрана.

Підготувала:

Відповідальний за випуск:

Комп'ютерний набір:

І. Ф. Осауленко

Л. П. Капкаєва

Л. Я. Радиш